

ARTICULUS SECUNDUS.

De Impedimento disparitatis Cultus.

501. Cotus de hoc impedimento tractat d. 19. q. un. ubi dicit, quod licet inter infideles possit esse conjugium legitimum...

502. Dicendum est disparitatem cultus inter personam baptizantem & non baptizantem esse impedimentum dirimens matrimonium...

503. Sed obicitur, talia matrimonia obfate substantia, & fini matrimonii, quia dicte personae non bene conveniunt ad educandam prolem...

no nec esse per se illicitum talem contractum, quando non est invalidus, ut Averfa quoque advertit g. 18. scilicet. 1. sed solum per accidens...

Dices, disparitatem in baptismo dirimere in matrimonio iure divino positivo esse institutionem matrim. In Sacram. quia dum Christus sic illud instituit, consequenter statuit videtur, ne sui fideles...

Respondetur, ex institutione Sacramenti matrimonii non sequitur ut ita penitus interdicatur fidelibus contrahere cum infidelibus...

504. Ceterum adhuc Dubium est, quoniam Ecclesiastico iure sit ita penitus interdictum fidelibus contrahere cum infidelibus...

505. Quo autem ad matrimonium inter Catholicos, & Haereticos conveniunt Doctores, talem cultus disparitatem matrimonium non dirimere, & hoc satis patet ipsa consuetudine, & praxi Ecclesiae...

ne permittere posse, nisi probabilis aliqua spes subit, ex huiusmodi matrimonio longe modis fructus spirituales obtenturos...

506. Demum, si post contractum valide matrimonium, incurratur hoc impedimentum, utpote si alter coniugum in haerem labatur, vel profusus per apostasiam a fide Christiana recedens ad Iudaismum...

QUESTIO VIGESIMA.

De Dispensatione Impedimentorum Matrimonii.

507. Dispensationis nomine hic intelligitur ablatio impedimenti, & relaxatio legis illiciti impoſitionis per certis personis, & casibus in particulari, unde dispensatio discriminatur per permissionem, quia cum dispensatio fit iuris alicuius dispensatio...

ARTICULUS PRIMUS.

An Summus Pontifex possit dispensare in impedimenti dirimentis, maxime in voto solemnium Religionis.

508. Moveretur quaeſtio de impedimenti dirimentibus, quia de non dirimentibus, & mere prohibentibus iam dictum est supra q. 12. art. 2. in fine n. 367. & in primis conveniunt Doctores omnes...

in ius superius, scilicet in legem sui superioris, qualis est lex divina, aut naturalis. Satis tamen probable est, quod licet Papa relaxare vel dispensare nequeat in aliquo casu iuris naturalis, aut divini, quae sola est propria, & rigorose dispensatio, ut supra dictum est...

507. Prima sententia communis in Schola Thomistica negat, posse summum Pontificem dispensare in voto solemnium Religionis, ita ut emisso in Religione approbato, dicit D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 1. quem sequuntur Capreolus, Soto, Silvester, & omnes Recentiores Thom. praesertim vero Petrus Labora tom. 7. tract. 3. dist. 6. dub. 8. quod probat Primo auctoritate Innocentii Tertii de Iure Monachali cap. Cum ad Monasterium in fine, ubi Pontifex sic loquitur: Nec existimet, Abbas, quod super habenda proprietate possit emissa, quae Monacho dispensare, qui abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis adeo est annexa regimine Monachali, ut contra ea cum Summo Pontifice possit licentiam indulgere, ergo ex illa decretali summi Pontificis constat, non posse fieri dispensationem in voto Religionis etiam a summo Pontifice. Deinde ratione, quia nequit Pontifex dispensare in his, quae spectant absolute ad ius naturale, & divinum, maxime ubi vere reperitur perfectio, & absoluta traditio, & acceptatio, sic votum solemnium Religionis, emissum absolute in Religione approbata spectat ad ius naturale, & divinum, ergo etc. Maior constat ex dictis, quia non potest inferior in lege superioris propria auctoritate dispensare ex Can. Inferior 2. 1. alioquin tolleret debita subordinatio inferiorum ad superiores; Minor probatur, quia illud quod essentialiter coniungitur statui Religioso maxime est Christi institutio, sicut ad ius naturale, & divinum, & cum ius de jure tantum Ecclesiastico est, non coniungitur tali statui essentialiter, sed tantum accidentaliter, ut constat de voto continentium coniugiorum Ordini sacro ex solo Ecclesiae statu, non autem essentialiter, atqui statui religioso essentialiter pertinet votum solemnium Religionis loquendo de statu religioso perfecto, & absolute, quia ille status, in qualicumque se totum Deo, & Religioni perfecte, & absolute tradit, & acceptatur, habet essentialiter annexum votum solemnium Religionis, sicut castitatis, paupertatis, & obedientiae, ergo & c. Rursus, quia vota sollemnium absolute, & perfecte Religiosis dirimuntur matrimonium iure naturali, & divino absolute, ergo summus Pontifex in illis dispensare nequit; consequentia patet ex dictis, quia non potest Pontifex dispensare in impedimentis, quae iure naturali, & divino matrimonium dirimunt; probatur aliamque, quia qui per perfectam, & absolutam traditionem transiit in potestatem alicuius, non potest iure Ecclesiastico alteri tradi, ut constat de contrahente matrimonium cum aliquo, qui potest non potest cum alio contrahere, ergo cum per vota sollemnium Religionis vovens se perfecte, & absolute tradat, Deo & Religioni, eumque Deus in sum acceptet, non potest illa potestate humana, vel Ecclesiastica alteri tradi. Tandem quia Concilium Tridentinum hoc insinuat videtur sec. 24. can. 9. his verbis, si quis dicere, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel regulares castitatem sollemniter professos posse matrimonium contrahere, contrariumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto, etc. quibus verbis Concilium potest distinctionem inter legem Ecclesiasticam prohibentem matrimonium, ipsamque dirimentem, & inter votum, quod fidei licet essentialiter, tamen votum iure matrimonii Religiosorum, atque adeo sentit, talem votum iure naturali, & divino matrimonium dirimere, non autem legem sollem Ecclesiasticam, alioquin si legitur tamen Ecclesiastica dirimere, sicut videtur, perperam subdistinguitur, ut voto; si votum ipsum majorem vim non haberet ad matrimonium dissolvendum, quam ordo.

510. Secunda sententia extra Scholam D. Thomae communissimi auctoritate, summum Pontificem posse dispensare in voto solemnium castitatis, ut valet matrimonium inire, quia iura est causa, est autem iusta causa, non quando respicit bonum alicuius particularis, sed quando iura exigit bonum commune alicuius Regni, & Reipublicae, potest, inquam, in tali casu dispensare non quidem ad tempus, ut aliqui dicunt, v. g. ut dicit in matrimonio, donec filios generet, quia hoc est contra substantiam matrimonii, quod essentialiter est vinculum perpetuum, sed debet dispensare absolute, vel saltem cum hae conditione, ut uxore consentiente, vel fornicante post prolem susceptam teneatur ad Religionem redire, ita Soto 4. d. 38. q. un. & Scoti omnes, & Cajetanus ex Thomasi 2. 2. q. 88. art. 2. Sanchez, Tancred. Cominichus, Ponce, Lessius, Reginaldus, Bonaecina, Hurtado, Averfa, Azorius, & alii passim. Fundamentum est, quia non possimus, nec debemus negare Pontifici Ecclesiasticae auctoritate, quod possimus concedere absque ullo abfurdico, & quod.

experiantur. Item notabilis quantitas pecunie exhibitio ad opera pia, unde refert Averfa q. 19. f. 4. in Romana Curia verus inter- dum aliqui exponunt, sed dispensationem petere absque causa, id est absque illa causa ex predictis interveniente, sed tamen in expeditione ipsa affigitur talis causa, quia obligare quempiam ad faciendum tale opus pium, vel erogandam tantam pecuniam summam est sufficiens causa ad dispensandum, praesertim quando impedimentum non est adeo arctum, possint esse quoque aliae causae, sufficientes, & iudicio prudentium discerni debent, & apud Sanchez videri possunt disp. 19. ut si matrimonium sit ignoranter, & bona fide contractum cum cessatione ad copula post notitiam impeditur; item reparatio honoris feminae, quae fornicarie cognita redintegratur per matrimonium cum viro, qui eam violavit, ac etiam legitimatio, & bona educatio prolis ex fornicatione susceptae, & similia.

510 Tertio quia Pontificis dispensatio surreptionis vitio nulla, & irrita reddi potest id est, vel suppressione veri, vel narratione falsi, ad hoc evitandum debet in primis impedimentum, pro quo dispensatio petitur, in sua specie exponi, & proponi, & non unum pro alio v. g. impedimentum cognationis pro impedimento criminis, vel cognationis naturalis pro spirituali, affinitatis pro consanguinitate, aut e converso, & sic de reliquis; siquidem Pontifex illud tantum impedimentum auferre per dispensationem intendit, quod sibi proponitur, & exponitur, non aliud diversum, & idem si narratur unum pro alio, nullum auferret, & dispensatio est nulla Rursus debet exponi, si sint plura impedimenta in specie, ut potest si sint impedimentum criminis, & impedimentum propinquitatis item criminis ex machinatione, & criminis, ex adulterio, similiter propinquitatis ex cognatione, & affinitate, vel cognationis naturalis, & spiritualis, & sic de singulis, quia si unum solum, quamvis sortitus exponatur, de illo ad summum habebitur dispensatio, non de alio, quod taceatur; plura ergo impedimenta diversa rationis, & non connexa, sunt necessaria, in petitione dispensationis exprimens, quia ex una parte quodlibet impedimentum dispensatio exprimit, ac proinde quodlibet est in petitione exprimens, & ex alia parte cum non sint connexa, unum non exprimitur expressione alterius. Si vero concurrant plura impedimenta eiusdem speciei non connexa, ut quando quis est consanguineus alteri ex duplici capite, sive ex parte utriusque parentis, vel si sit affinis, eo quod cognovit duos illius consanguineos, aliove simili modo, licet aliquid dixerit, non oportere ea distinguere in petitione, sed satis esse exponere impedimentum, ut unicum, in gradu tamen propinquitatis; Probabilis tamen est, debere distinguere, & exponi illa impedimenta, tanquam plura, ratio est, quia maior utriusque, & nova propinquitatis est, quando modo predicto ex diversis capitibus conjungitur, scilicet ex diversis personis, ac difficiolior reddit dispensationem; & dim in petitione exponitur consanguinitas, vel affinitas ex uno capite penes unam personam conjungens, in hoc quidem intendit Pontifex dispensare, sub quo propinquitatis ex alio capite penes aliam personam conjungens non comprehenditur; ergo tanquam plura exponi debent ad dispensationem legitime obtinendam, non autem ut unicum impedimentum, quamvis sint eiusdem speciei, ita Sanchez, Tancredus, Coninchius, Ponce, Hurtadus, Averfa, & alii passim.

520 Quot ulterius docent Doctores, ad validitatem dispensationis exponi debent impedimenta singula in proprio gradu, ut v. g. in impedimentis consanguinitatis, affinitatis, & publice honestatis, ex matrimonio rato opus est contrahere volentes, quod exprimitur in petitione, in quo gradu coniungantur, num in primo, secundo, tertio vel quarto nam pro qualitate gradus redditur facilius, vel difficilius dispensatio, exigitur minor, vel maior causa, & imponitur maior, vel minor compensatio si tamen exponeretur maior gradus pro minori v. g. tertius pro quarto, vel secundus pro tertio, adhuc dispensatio est valida, quia nempe sub gradu superiori in eodem ordine includitur inferior, & minor continetur in majori, quare dum Pontifex dispensat in superiori, eo ipso in inferiori dispensare censetur, nam qui dispensat in maiori, eo ipso in minori quoque dispensat; Quod intelligitur, quando maior, & minor sunt eiusdem ordinis, & speciei, ut consanguinitatis, vel affinitatis, quia quando sunt diversae speciei, dispensatio est nulla, ut si exprimat secundum consanguinitatis pro tertio affinitatis, quia tunc minor tacitus non continetur in maiori expresso, quia sunt diversi ordinis, & speciei. Praeterea etiam exprimi debet, si consanguinitas sit in linea recta, vel transversa, longe enim diversum est iudicium de utraque, ut patet ex dictis in superioribus; & quoniam affinitas quoque habet illos duos modos, scilicet ex copula coniugali, vel fornicaria, oportebit exprimere certum modum, si quidem maior est affinitas ex copula coniugali contracta, quam ex fornicaria; Et pariter quia publica honestas duplicem habet modum, scilicet ex matrimonio rato, vel ex sponsalibus opus etiam erit exprimere, si sit ex matrimonio, quae sane maior est, quam si sit ex sponsalibus, ut patet ex diversis dispositione Concilii Tridentini, & alterum modum huius impedimenti, Denum quando consanguinitas, vel publica honestas ex matrimonio rato, vel affinitas inter duos contrahere cupientes est inaequalis, id est, superioris

gradus ex parte unius, & inferioris ex parte alterius, ut si unus in secundo, alter autem in tertio a communi stipite dissent, non est necessario uterque exprimens, sed sufficit remotior exprimens, eo quod remotior trahat ad se propinquitatem, & re vera distrahbat coniunctionem talium personarum ad huiusmodi gradum remotiorem, ut habetur in cap. final. De Consangu. Quod etiam Pius Quintus postea confirmavit decreto incipiente Sanctissimus, ubi ait, quod gradus remotior attendatur, & ab utroque exprimens, ac ob id sufficit remotiorem tantum ex adu exprimens, & ab utroque exprimens, ut supra propinquitatis litteris declaratoris, quae quidem litterae ad matrimonii valorem non sunt necessariae, sed pro foro externo, & ad evitandum scandalum, quod solet in vulgo oriri exlimante duos inaequaliter distantes, alterum in secundo, & alterum in quarto esse magis propinquum, quam si uterque distaret in quarto; Addit tamen ibi Pontifex, ad valorem dispensationis requiri, ut quando propinquior stipiti proximo distaret in primo gradu, etiam iste primus exprimat, nec in tali casu expressio remotioris sufficiat, quia Pontifex nunquam intendit in eiusmodi gradibus dispensare, quia haec matrimonium singularem habent indecentiam ob reverentiam his personis debitam, & reverentibus, nec ullum huiusmodi dispensationis exemplum extat; ita Doctores omnes supra citati.

521 Quinto quarunt Doctores, an dispensatio in cuius petitione exprimitur falsum, vel retinetur vetum, sit nulla. Brancat. nosse d. 38. ar. 7. absolute respondet, quod quoties in petitione exprimitur scienter falsa causa, vel taceatur aliqua veritas, ex cuius silentio obtinetur dispensatio, haec est nulla, ex defectu consensu Papae. Melius tamen alii, & elarius sub distinctione respondent, quod si taciturnitas veri, aut relatio falsi sit aliquid, quod iure praecipitur non taceri, aut omnino declarari in petitione, absque dubio nulla est, & subreptitia dispensatio, quod si hoc iure non praecipitur tunc distinguunt, duplicem esse causam conducentem ad concessionem dispensationis; unam motivam, seu finalem principalem; alteram impulsivam, seu finalem minis principalem; motiva dicitur illa, quae expressa in petitione ita de facto movet ad dispensationem concedendam, ut si ista non exprimitur, dispensatio non concederetur, vel saltem absolute non concederetur, sed cum aliquibus limitationibus, impulsiva vero est illa, quae non movet ad concessionem dispensationis, seu non conducit ad substantiam concessionis, sed tantum impellit; id est, conducit tantum, ut facilius concedatur, atque ideo conducit tantum ad modum, non ad substantiam concessionis, unde si talis causa non exprimeretur, adhuc dispensatio obtineretur, licet non ita facile. Si igitur verum, quod taceatur, vel falsum, quod exprimitur, pertinet ad causam motivam dispensandi, id est, ad causam, sine qua non daretur dispensatio, procul dubio etiam facit nullam dispensationem, quia silentium veri, & prolatio falsi in tali casu conducit ad substantiam concessionis, & non tantum ad modum facilitatis, nisi vero pertinet ad causam tantum impulsivam, non ob id dispensationem irritat, quia adhuc concederetur, licet non ita facile; ita Sanchez, Tancredus, Suarez, Hurtadus, Caspensis, & alii passim.

522 Sexto tandem quarunt Doctores, an taciturnitas copulae habeat inter consanguineos, aut affines irritet dispensationem super impedimento consanguinitatis, vel affinitatis. Affirmant quamplures cum Sanch. lib. 8. d. 25. & sequitur ex nostris Brancatus d. 38. cit. art. 8. quorum fundamentum est, quia incestus ipse est impedimentum quoddam oblians matrimonio, quare eius quoque per expressam mentionem petenda est dispensatio, aliter nulla erit. Negant alii cum Ponce lib. 8. cap. 17. quem sequitur Averfa qu. 19. sect. 6. quorum fundamentum est, quia incestus per se erat tantum impedimentum prohibens, non vero dirimens, quare sine dispensatione reddebat matrimonium illicitum, non autem invalidum. Mihi vero cum aliis distinguendum videtur, quod si in dispensatione non po natur conditio illa, dummodo copula non intervenierit, & copula intervenierit post factam concessionem, & remissionem ad ordinariam, sive etiam ante concessionem praecesserit, verius est valere dispensationem, quia talis incestus non est impedimentum dirimens, ac proinde Pontificis dispensatione non eget, ut dicebat secunda opinio; Quando vero dispensatio data fuit expressis sub illa conditione, dummodo copula non intervenierit, & re vera intervenierit, ante datam concessionem Pontificis, valde probabiliter est, in eo casu taciturnitatem copulae in petitione facere dispensationem nullam, ut prima opinio dicebat; hoc enim opus erat exprimere ex vi conditionis appositae in dispensatione, dummodo copula non intervenierit, nam talis conditio significat intentionem Pontificis esse non dispensare; si copula praecessit, nisi in petitione exprimat, & alia plura ad hunc punctum, spectantia apud citatos Auctores videri possunt.

QUESTIO VIGESIMA PRIMA.

De Matrimonii Effectibus, seu Bonis.

523 Praeter gratiam sanctificantem, quae per hoc sacramentum matrimonii confertur, & est communis effectus omnium sacramentorum, & praeter gratiam sacramentalem istius propriam, & peculiarem, quae consistit in quibusdam specialibus gratiis & actualibus auxiliis, quae opportuno tempore coniugibus conferuntur huius sacramenti intuitu, ad ipsius matrimonii officia debite, ac recte obeunda, tres sunt praeterea huius sacramenti peculiariter, & principales effectus, qui alio nomine à Patribus, & Theologis tria matrimonii bona appellari solent, scilicet sacramenti indissolubilitas, prolis legitima susceptio, ac pia educatio, & thori coniugalis fides; sumpta doctrina ex D. August. de Bono Coniugii c. 24. & lib. 9. super Genes. ad lit. c. 7. ubi habet bona explicans ait, In si de attenditur non propter vinculum coniugale cum altero concubatur, in prole, ut amantur suscipiantur, benigne nutriantur, religiosè educantur, in sacramento autem non coniugum separantur. Hoc autem non ita intelligendum est, quod hoc sacramentum praeter haec tria alia quoque bona annexa non habeat, nimirum concupiscentiam, mutuum, & mutuum coniugum adiutorium, & consolationem, remedia obsequia, & similia, qui etiam sunt effectus, & bona matrimonii, sed haec tria praesertim assignantur, tanquam praecipua, & principalia; de his itaque agemus in praesenti quaestione cum Doctore nostro d. 4. disp. 31. & 32.

ARTICULUS PRIMUS.

Tria Matrimonii Bona explicantur.

524 Sicutus 4. d. 31. q. un. s. Ad quaestionem ad explicanda haec tria matrimonii bona, scilicet bonum sacramenti, bonum fidei, & bonum prolis notat ex Philosopho 5. Met. c. de perfectio bonum, & perfectum idem esse; triplex autem potest intelligi perfectio rei una intrinseca, & formalis, alia extrinseca, & finalis proxima; tertia tandem extrinseca, & finalis remota; Atque ita triplex in proposito est bonum matrimonii; unum formale, & intrinsecum, quod dicitur bonum sacramenti, scilicet vinculum indissolubile, non quod illud sit sacramentum, novae legis, vel signum sensibile, sed quia est signum intelligibile alicuius alterius significati, pura coniunctionis indissolubilis Christi, & Ecclesiae, vel alter dicitur bonum sacramenti secundum transitivam locutionem, cuius signum est ipsum Sacramentum. Certum autem est ex dictis supra q. 6. art. 2. matrimonium inter Christianos legitime contractum, & ab ipsis confirmatum esse omnino indissolubile, quod vinculum, id enim constat tum ex scriptura Marci 10. & Lucæ 16. ubi Christus Dominus hanc de Matrimonio, Christianorum legem tulit: Quicumque dimiserit uxorem suam, & alteram duxerit, adulterium committit. Tum ex Conc. Trident. sess. 24. c. 5. & 7. de reform. matrim. ubi anathema profertur in eos, qui dixerint, propter adulterium, heresim, aut quamlibet aliam causam, Christianorum matrimonium dissolvi posse, quoad vinculum; Nec obstat, quod Christus Dominus, Matth. 10. dixerit, uxorem dimitti posse, quod fornicationis, quia intellexit, posse ditimi quoad thorum, & cohabitationem, non vero separari quoad ipsius matrimonii vinculum, ut declaravit D. August. lib. de adulter. coniug. c. 11. & nos iam explicamus q. 6. art. 1. 188. Certum est quoque ex dictis ibidem n. 190. matrimonium ratum quidem, sed non ad huc confirmatum, quia minus sit verum sacramentum, solvi tamen posse etiam quoad vinculum, si alter coniugum votum sollemnè Religionis emittat, ut definitum est in Conc. Trident. sess. 24. can. 6. & haec relaxatio Christi inquit Doct. lib. lit. C. rationabilis fuit, quia rationale est, obligationem ad minus bonum commutari in obligationem ad maius bonum ab eo, qui habet auctoritatem commutandi; profectio autem in Religione est obligatio ad maius bonum, quia ad spirituale cum proposito convenientius, perpetuo & istum statum praetulit statui conjugali. Et tandem hac de causa, ex publico Conventione coniugatorum fecerunt communè Doctores expositionem iniungitur iudici, ut coniugi de Religionis ingressu ante matrimonii confirmationem deliberatè binestire profectio definit, intra quod vel Religionis propositum exequatur, vel coniugi debitum reddat.

525 Secundum bonum est extrinsecum, & finale proximum, scilicet bonum fidei, sive fidelitatis ad coniugem, nam ad ipsam, sicut ad bonum finale proximum ordinatur matrimonium ipsum, vel obligatio ipsa matrimonii, & in duobus consistit haec fides, vel fides; primo quod non tradatur corpus unius coniugis, nisi alteri coniugi, quia hoc esset contra iustitiam, & fidelitatem, & istud est necessarium semper in omni matrimonio, & invariabiliter in omni lege, sicut non permittitur adulterium, secundo consistit in utrendo corpus suum coniugi petenti pro loco, & tempore, seu ut vir, & uxor sibi mutuo debitum coniugale reddant, nam ut loquitur Apostolus 1. Cor. Mulier sui corporis possessorem non habet, sed vir, sicut in Quari. S. censent.

mulier autem vir sui corporis possessorem non habet, sed mulier, unde idem exprimit, ut uxor viri debitum reddat, similiter, & uxor viri, id quod sive debitum illud coniugale expressè petatur, sive tacite, & haec obligatio mutua reddendi debitum coniugale est sub peccato mortali, si alter coniugum serio, instanter, & rationabiliter illud petat, dixi autem, teneri coniugis debitum sibi invicem reddere pro loco, & tempore, quia reddere debitum est praecipuum affirmativum de iustitia, & fidelitate observanda ad alterum, praecipua autem affirmativa licet obligent semper, non tamen ad semper, praeter pro loco, & tempore secundum circumstantias debentes concurrere ad actum, unde coniug non teneret alteri debitum reddere pro quocumque alio petitis, sed in aliquibus casibus potest non reddere, imò in aliquibus casibus etiam debet non reddere, ut inquit Doct. d. 32. q. un. s. Ad quaest. ut quando unus coniugum adulterium commisit, vel fornicatione, tunc enim visus petendi amittit, & coniug innocens debitum ipsi negare potest; item si ex redditione debiti imminet probabile periculum damni notabilis in salute corporali, quia rectus naturae ordo exigit, ut prius consulatur incolumitati proprii individui, quam generationi prolis, quod verum est, etiam si exihenti imminet incontinentiae periculum, quia cum tanto detrimento non tenetur, vitare periculum alterius, ut Sanch. Con. Hurt. & alii ad vertunt, Item si uxor sit praegrans, & proli conceptae timeatur probabile mortis periculum, & in aliis casibus, de quibus ser. leg. Tertio tandem thori coniugalis fidem exigit, ut ambo coniuges mutuo cohabitent, & mutuo obsequia in administratione re familiaris, & filiorum educatione praestent, & ad quod quidem reciprocè obligantur, & etiam cogi possunt à iudice, tam Ecclesiastico, quam seculari ex c. literas de restit. spoliationum, cum autem vir sit caput uxoris, & familiae, ut dicitur Ephef. 5. tenetur uxor ad obediendum viro in his, quae ad familiam ad ministracionem spectant, & vicissim obligatur vir ad alimenta, & alia vera subsidia uxori, ac reliquae familiae praestanda, cumque ad virum pertinet pro libito suo domicilium eligere, ac mutare, uxor cum sequi tenetur, ut habetur ex c. Unaqueque 13. q. 2. ut docet Navarrus c. 14. ubi tamen rectè monet, uxorem non teneri viro sequi cum gravi corporis, vel animi incommodo, ut sit ad bellum profecturum, cui etiam subseribunt Sanchez, Tancredus, Sotus, Layman, Averfa, & alii passim.

526 Tertium bonum matrimonii est extrinsecum finale, & remotum, scilicet bonum prolis habenda, & religiosè educanda ad cultum divinum, & est finis principalior, unde & ad hanc finem ordinatur praecedens finis, scilicet bonum fidelitatis; ponitur etià quidam alius finis annexus matrimonio, scilicet vitatio fornicationis pro tempore lapsus, non solum enim matrimonium est in officium procedendi prolem, sed tempore innocentiae, sed etiam est in remedium concupiscentiae; Notant autem hic Bassol, Nicolaus de Nisse, & alii Scottici cū Doctore, opus non esse ista ultima bona fidei, & prolis ponere in re, & in effectu absolute inter coniuges, sicut necesse est de primo bono, scilicet matrimonii indissolubilitate, sed sufficit, ut sub conditione ponatur, nempe reddere debitum, si alter coniug petat, potest enim absolute loquendo alter non petere, & sic etiam alius non reddere, sub conditione etiam ponitur bonum prolis, quod non potest ponere sine redditione debiti, ut si venerit, non impediatur, nec perimatur, & si venerit proles, & subixerit, religiosè educetur; Quare absolute loquendo potest alter non petere, & sic etiam alius non reddere, imò matrimonio iam raro, sive etiam confirmato possunt perpetuum continentiam tenere; Unde si ex amore virtutis, & ad perfectiorem libertatem Deo servandum pari consensu continentiam servare vellent, haud dubie excellentiorem adhuc statum eligerent, quod fuisse docet D. Augustinus epist. 45. quae est ad Armentarium, & Paulinum coniuges, quos ad servandam continentiam efficaciter hortatur, quam communi voverant consensu, & idipsum quoque probat lib. 1. de consensu Evangel. c. 1. ex castissimo coniugio Desipae Virg. & S. Ioseph, quod inter eos intercessit absque ulla detrimento virginitatis, cuius fides in utroque illibata permansit, quorum proinde exemplo concludit, magnificè induitur fidelibus coniugis, & sunt eius formalia verba, etiam servata pari consensu continentiae, posse permanere, vocari quoque coniugum, non permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu.

527 Multum etiam confert matrimonium proli genitae, ut notat Averfa q. 22. seq. 2. efficit enim filios legitimos, quod multum valet ad bonorum successorem, & gradum, ac dignitatem capacitate, nedum in saeculo, sed etiam in Ecclesia iuxta varias leges civiles, & Ecclesiasticas; & hoc efficit non solum matrimonium, sed vera validum, sed etiam putativum, id est, bona fide contractu, & reputatum validum, quamvis re ipsa ob occultum aliquod impedimentum esset irritum, & nullum; hoc, inquam, etiam matrimonium sufficit ad filios legitimos, quibus nec etiam prejudicatur, dum postea impedimentum, & nullitas matrimonii detegitur, ut habetur in iure c. cum iuriter c. Prælatum c. Quonobis c. Ex tenore, & est communis iuristarum sententia. Sufficit etiam, si bona fides saltem ex parte unius coniugis intervenierit, quamvis alter mala fide contraxisset, & dolose, ut habetur eo cap. Ex tenore